

HOMO ECONOMICUS

(9+) Absurd-komisch muziektheater, aan de lopende band.

LESMAP

SPEELMAN

INHOUD

OVER DE VOORSTELLING

VOOR DE VOORSTELLING

VOORBEREIDING 🕒 10 min

NABESPREKING 🕒 20 min

THEATERCODE 🕒 5 min

NA DE VOORSTELLING

OPDRACHT 1: NABESPREKING 🕒 25 min

OPDRACHT 2: WOORDENKETTING 🕒 20 min

OPDRACHT 3: HET RITME VAN DE BAND 🕒 30 min

OPDRACHT 4: NIETS IS WAT HET LIJKT 🕒 30 min

OPDRACHT 5: VAKANTIE AAN DE LOPENDE BAND 🕒 30 min

OVER DE VOORSTELLING

Fabrieksarbeiders, in een eeuwigdurende nachtdienst.
Twee olijke figuren bemannen een fabrieksband, die nooit of te nimmer mag stilvallen.

Het zijn zij,
Het zijn wij,
De universele, economische, rationele werkende mens.
De 'Homo economicus'.

In zijn habitat zien we hem doen wat hij altijd doet, werken om den brode. Goedgehumeurd en trots.

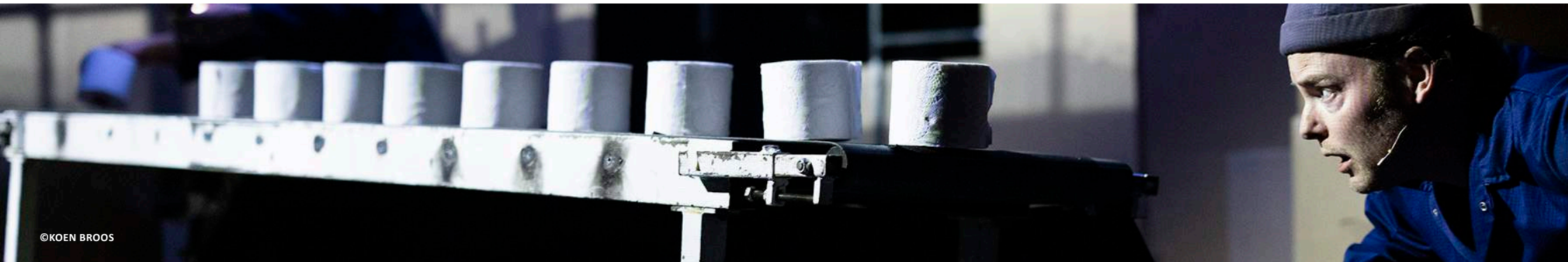
En toch, in zijn zoektocht naar geluk botst hij telkens weer met dit mensbeeld dat hem, van bij zijn geboorte, werd opgelegd.
Hij heeft een sterke wil,
Hij is efficiënt,
Hij is rationeel,
Hij is...
... bijna gelukkig!

Maar dan begint de band steeds sneller te draaien!
Hij kan niet meer volgen.
Wat nu?!

In deze absurd-komische muziektheatervoorstelling wil Speelman haar jonge publiek aan het denken zetten. Zijn wij allemaal een Homo economicus, en zou het erg zijn om er één te zijn? Net zoals in eerdere voorstellingen wil Speelman met 'Homo economicus' een dialoog openen, de deur openzetten tot discussie. Hoe zit onze samenleving in elkaar, wat is consumptie, is dat goed of slecht? Produceren, is dat altijd productief? Kan je eigenlijk wel te productief zijn? Meer plus meer, kan dat ook minder zijn, of andersom? En als het minder is, blijven we dan achter?

Door middel van een ritmische klankinstallatie symboliseert Speelman een systeem dat aan een hels tempo steeds sneller draait, en probeert zo, de juiste vragen te stellen.

CONCEPT EN REGIE: STAN REEKMANS
SPEL: JONAS LEEMANS EN KASPAR SCHELLINGERHOUT
COMPOSITIE MUZIEK: BERT BERNAERTS EN STAN REEKMANS
VIDEO: GERTJAN BIASINO
DECOR: PAT RISKÉ
TECHNIEK: KENNY LANCKRIET
IN COPRODUCTIE MET PERPODIUM
MET DE STEUN VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, TAX SHELTER
VAN DE BELGISCHE FEDERALE OVERHEID EN SABAM FOR CULTURE
VERKOOP DOOR THASSOS

VOOR DE VOORSTELLING

Om al een beetje in de sfeer van de voorstelling te komen, bieden we graag een kort groepsgesprek aan dat de kinderen de mogelijkheid geeft om in hun hoofd de wereld van Homo Economicus al even binnen te wandelen.

TIP doe dit gesprek kort voor jullie de voorstelling gaan zien. Zo blijft het leven in hun hoofd tot ze de theaterzaal binnen wandelen.

VOORBEREIDING

Geef de kinderen een blad papier. Laat ze dit zowel in de lengte als in de breedte in twee vouwen. Daarna vouwen ze hun blad terug open, op die manier hebben ze vier vakken.

Je gaat de kinderen een aantal vragen stellen. Laat ze eerst individueel een antwoord formuleren op de 4 vragen. Daarna wordt er gedeeld in groep.

Druk de kinderen op het hart dat er geen goede noch slechte antwoorden zijn. We gaan samen nadenken en daarin is niet juist of fout

- **Vraag 1:** Stel je voor, jij moet een loopwedstrijd doen en je ziet ergens in de verte de finishlijn. Je loopt en je loopt, je bent er bijna. Maar net op het moment dat je de lijn over wil gaan, wordt die lijn verlegd en moet je verder lopen. Dit gebeurt telkens opnieuw en opnieuw... je blijft maar lopen en de finish lijkt niet te bereiken... Wat doet die met jou als je je dit inbeeldt? Wat denk je? Wat voel je? Noteer in een van de vakken op je blad (maakt niet uit het welk) 5 woorden die bij je opkomen als je hieraan denkt.
- **Vraag 2:** Als je het woord 'fabriek' hoort, welk beeld komt er dan in je op? Teken in een van de vakken op je blad (maakt niet uit het welk) wat jij voor jou ziet, als je het woord 'fabriek' hoort.
- **Vraag 3:** Je hebt je ouders of andere volwassenen waarschijnlijk al wel eens horen praten over hun werk. Wat denk jij dat er heel leuk is aan gaan werken? Zouden er ook dingen zijn die minder leuk zijn? Noteer je antwoorden in een van de vakjes.
- **Vraag 4:** Als ik jou een kartonnen doosje geef. Wat zou jij dan heel graag hebben dat daar inzit? Teken dit in het laatste vak op je blad.

NABESPREKING

- **Vraag 1:** Laat de kinderen de woorden benoemen die ze opschreven en ook vertellen waarom ze aan die woorden moesten denken.

Mogelijke bijvragen:

Heb jij soms het gevoel dat je nooit stil kan of mag staan?
Hoe voel jij dat het leven gejaagd is?
Zou je willen dat alles wat rustiger kan of vind je het wel fijn zo?

- **Vraag 2:** Laat de kinderen kort vertellen wat ze getekend hebben en waarom.

Mogelijke bijvragen:

Lijkt het jullie leuk om in een fabriek te werken? Waarom wel/niet?
Als je een geluid moet bedenken dat bij een fabriek hoort? Welk geluid zou dat zijn? Kan je het nabootsten?

- **Vraag 3:** Laat de kinderen vertellen wat hun antwoorden op de vragen zijn en ga hierover in gesprek.
- **Vraag 4:** Laat de kinderen vertellen.

Mogelijke bijvragen:

Zijn dat dingen waar jullie van dromen?
Is het belangrijk om te kunnen dromen? Waarom wel/niet?
Wat als het doosje nu leeg zou zijn? Wat zou je er dan allemaal mee kunnen doen?

Vertel het volgende aan de kinderen:

De vragen die jullie nu beantwoord hebben en die we samen bespraken, hebben allemaal iets te maken met de voorstelling waar we binnenkort samen naar gaan kijken.

Als jullie de foto zien van de voorstelling, in jullie achterhoofd houden wat we allemaal bespraken en weten dat de voorstelling 'Homo Economicus' heet. Waarover denken jullie dan dat de voorstelling zou kunnen gaan?

Laat de kinderen vrij antwoorden.

Lees de tekst 'over de voorstelling' voor.
Sluit dit aan bij wat we dachten?

Laat dit de kinderen hun naam op hun blad schrijven en hou zelf deze papieren bij tot na de voorstelling.

THEATERCODE

Om af sluiten is het fijn om met de kinderen nog even de theatercodes te overlopen. Op die manier weten ze wat er van hen verwacht wordt tijdens de voorstelling. Stel aan de kinderen de vraag wat volgens hen de theatercodes zijn.

Zorg dat volgende zaken zeker aan bod komen. Vul desnoods aan en herhaal ze op het einde nog eens goed voor iedereen.

1. Jassen en rugzakken worden weggehangen. Mobiele telefoons worden uitgeschakeld.
2. We gaan naar het toilet voor de voorstelling.
3. Als we de zaal binnen mogen, doen we dat rustig.
4. Voordat de voorstelling begint dimmen de lichten in de zaal, dan maken we het stil.
5. Tijdens de voorstelling blijft iedereen zitten.
6. Tijdens de voorstelling zijn we stil. Stil zijn betekent niet dat er niet gelachen mag worden als dat past in de voorstelling. Het betekent wel dat je niet praat met medeleerlingen.
7. Tijdens de voorstelling wordt er niet gegeten of gedronken.
8. Na de voorstelling geven we een applaus. Als je het echt heel goed vond, mag je tijdens het klappen altijd rechtstaan.
9. Als de lichten terug aan zijn en de deuren opengaan, verlaten we rustig de zaal.

NA DE VOORSTELLING

In deze lesmap zijn 4 opdrachten opgenomen. De eerste is de start opdracht, de 3 aansluitende opdrachten kan je naar eigen wens inzetten. Kijk vooral wat werkt voor jouw klas en welke tijd je erin kan en wil steken om een keuze te maken uit de drie verwerkingsopdrachten.

25min

OPDRACHT 1: NABESPREKING

Deel de papieren terug uit die de kinderen tijdens de bespreking voor de voorstelling maakte.

Bespreek volgende vragen met de volledige groep:

- We hebben toen gesproken over de 'gejaagdheid van het leven' hoe zag je dat in de voorstelling terug komen?
- We hebben gesproken over dromen. Hebben jullie de arbeiders zien wegdromen? Wanneer was dat en wat gebeurde er dan?
- We spraken over het leuke van gaan werken en het minder leuke van gaan werken. Zag je hier iets van terug komen in de voorstelling?
- Zag de fabriek eruit zoals jij ze bedacht had? Vond je ze leuk gemaakt? Wat viel je op aan deze fabriek?
- De band ging altijd sneller en sneller tot ze het niet meer konden houden. Heb jij soms een moment in je leven dat je graag even op de pauze knop wil drukken? Eventjes alles stil leggen?
- Wat doe jij om tot rust te komen?
- Is het belangrijk om af en toe stil te staan bij de dingen die we doen of niet doen of misschien zouden moeten doen? Waarom wel/niet?
- Hebben we echt alles nodig wat we hebben? Zijn sommige zaken niet gewoon (overbodige) luxe? Probeer eens 5 dingen op te sommen die je hebt maar die misschien niet helemaal echt nodig zijn?
- De voorstelling ging over het altijd maar moeten doordoen, nooit kunnen stoppen. Gaan, gaan en blijven gaan. Welk moment in de voorstelling is daar voor jou het meest typerend voor?
- Als je nog een vraag zou mogen stellen aan de regisseur, dat is de persoon die de voorstelling heeft bedacht en gemaakt, wat zou die vraag dan zijn?
- Vond je het een goede voorstelling? Waarom wel/niet?
- Wat heb jij thuis verteld toen je 's avonds thuis kwam na de voorstelling?

OPDRACHT 2: WOORDENKETTING

Bij de start van de voorstelling wordt het ontstaan van de wereld in een opsomming van woorden vorm gegeven.

Lees de woordenketting nog eens voor of vraag een van de kinderen om dit te doen.

*Lopende Band
Niets
Leeg
Stil
Zwart
Nul
Niks
Dan
Licht
Flits
Knal
Oer
Boem Alles Overal Energie Heelal
Ster
Gas
Rots
Bots
Bol
Draai Aarde Blauw Water Lucht
Leven Genen Doorgeven Cel
Met
Cel
Vis
Vin
Oog
Kieuw*

*Schub Hersens Wezens Langzaamaan
Land
Dier Kruipt Longen Vacht

Vacht Poten Bek Tandem Handen Holen
Vuur Vecht Steen
Knuppel Jaag Verzamel Nagel Piemel

Spleetje Kindje Genen Doorgeven Eten
Tanden Mond Woord Zeg

Voort Taal Spraak Afspraak Goden God
Vee
Boer Land
Hek Eigendom Mijn
Zijn
Dorp Gemeenschap Gemeente Gemeen
Geld
Werk
Sterk

Sterk Staal Beton Rook Stad Fabriek
Arbeid Arbeider Bediende
Bedelaar Werkman Machine Band
Werkman Machine Band*

Door enkel een opsomming te doen van woorden kan je een heel verhaal vertellen.

Wij gaan hetzelfde doen maar dan met de omschrijving van een dier. Bijvoorbeeld ik heb in mijn hoofd een paard. Ik maak een opsomming van woorden die dat dier omschrijven maar... maak het niet te gemakkelijk want daarna gaan we een spelletje doen. Wie het meeste woorden moet zeggen voor het dier wordt geraden, wint.

STAP 1

Neem een blad papier en pen of potlood. Zet nummertjes van 1 tot 20. Probeer in 20 woorden je dier te omschrijven. Je kan de kleur beschrijven, de soort vacht, de omgeving waarin het dier leeft, wat die eet, ... Denk goed na over de volgorde van je woorden, maak het niet te gemakkelijk.

STAP 2

Iemand van de klas mag beginnen met de woorden op zijn/haar/hen lijstje op te sommen. De klas probeert zo snel mogelijk te raden om welk dier het gaat. Duid op je papier aan bij welk woord je dier geraden werd. Wie houdt het het langste vol?

OPDRACHT 3: HET RITME VAN DE BAND

Tijdens de voorstelling gebruiken de arbeiders de rollende band in de fabriek meermaals als basis voor een leuk stukje ritmische muziek. Herinneren jullie het stuk met de dozen en het stuk met de potjes?

Onze lessenaar wordt onze rollende band en onze basis voor een stukje ritme.

Maak de banken leeg.
Iedereen gaat achter de bank staan.

OPWARMING

STAP 1

De leerkracht trommelt met de vlakke hand een kort ritme voor op de lessenaar, de klas doet na. Probeer een timing af te spreken tussen het voordoen en het nadoen. Zodat de hele klas tegelijkertijd het ritme nabootst. Doe dit een aantal keer en maak het ritme telkens een beetje moeilijker. Breng variatie in de manier van ritmes maken door bijvoorbeeld af te wisselen tussen het kloppen met vlakke hand, het tokkelen met een of meerdere vingers, met een vuist, eens klappen tussenin...

STAP 2

Verdeel de klas in 3 groepen. Elke groep krijgt een eenvoudig ritme. Dit kan er eentje zijn dat jullie in stap 1 al deden. Zorg ervoor dat er verschil zit op de 3 ritmes door een verschillend gebruik van de handen. De 3 groepen krijgen 5 min tijd om hun ritme in de vingers te krijgen. Klaar? Tijd voor een klein orkest. De leerkracht is dirigent. Ga vooraan in de klas staan en duid om de beurt een groep aan. Ga in het begin van groep naar 1 naar groep 2 en groep 3 en weer terug. Als je voelt dat het goed begint te gaan kan je beginnen spelen. Herhaal af en toe een groep of laat de ene in de ander overlopen door de ene al aan te duiden als de andere nog niet klaar is. Dit gaat tijd vragen om de 3 groepen mooi synchroon te laten klinken. Maak hier een uitdaging voor voor de klas. Door te tellen en te oefenen lukt het vast en zeker.

Lukt dit heel goed en willen jullie nog een stapje verder gaan? Verdeel de groep dan in 6 groepen en bedenkt 6 korte ritmes om met elkaar te gaan combineren.

EEN RITME MET HEEL DE KLAS

Wat zijn de leukste ritmes die naar voor zijn gekomen? Kies er een aantal uit en maak er een soundbar van door ze allemaal achter elkaar te zetten. Maak het niet te moeilijk en zorg dat er een gelijke cadans in zit. Dat maakt het gemakkelijker om het met een hele groep te doen. Oefen een aantal keren en zoek samen een manier om het synchroon te laten klinken.

Probeer het ritme nu met heel de klas te laten klinken als 1 rollende band.

Voor als het nog een tikkeltje moeilijker mag: in de voorstelling gaat de band altijd sneller... Kunnen jullie met heel de klas het tempo opdrijven van jullie ritme zonder dat het een kakafonie wordt?

30min

OPDRACHT 4: NIETS IS WAT HET LIJKT

In de voorstelling werden voorwerpen vaak anders gebruikt. Denk aan de wc-rollen die oogjes worden of het karton met een gat in dat een raampje van het vliegtuig wordt. Niets leuker dan te zoeken naar wat iets allemaal kan zijn maar vooral niet wat het echt is. Kan je nog volgen?

We bouwen deze opdracht op in verschillende stappen:

STAP 1 HERDEFINIËREN

Neem allemaal een voorwerp ter grote van je hand ongeveer. Dit kan uit je eigen boekentas of bank zijn of een voorwerp van de klas. Bv: een sleutelhanger, een potlood, een gom, een penseel, een vulling, ...

Tip: zorg ervoor dat er afwisseling zit in de gekozen voorwerpen. Het zou fijn zijn als er geen enkel voorwerp dubbel in zit. Kijk goed rond wie welk voorwerp neemt en zoek eventueel een ander voorwerp als er een dubbel is.

Zet je even samen met je buur.

Jullie hebben nu twee voorwerpen die elk een eigen functie hebben. Als we nu die twee functies met elkaar zouden laten versmelten, kunnen we dan tot een nieuwe uitvinding komen? Bijvoorbeeld: je hebt een gom en een fluostift. Het ene dient om iets weg te gommen het andere om iets aan te duiden of te markeren. Als we die twee zouden samen gooien zouden we tot voorwerp kunnen komen dat langs de ene kant kan gommen, maar niet alleen potlood maar ook pen, bic, stift, ... en de andere kant van het voorwerp kan iets markeren en door op een knopje te drukken, kan je zelf kiezen in welke kleur. Heb je iets fout gemarkeerd? Dan druk je twee maal op het knopje van de gom en dan veegt die enkel het fluo weg...

Probeer een eigen uitvinding te maken met de twee voorwerpen die jullie hebben.

STAP 2 UITVINDINGEN DELEN

Laat elke groep kort de uitvinding delen met de grote groep.

© KOEN BROOS

STAP 3 HERVORMEN

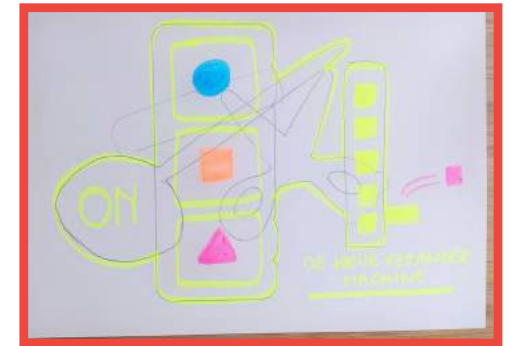
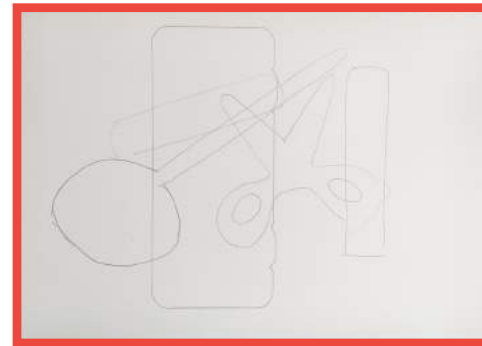
Neem een blad papier een potlood. Leg je voorwerp op een willekeurige plaats op je blad en teken de contouren over. Dit wil zeggen dat je met je ene hand het voorwerp op je blad vasthoudt en dat je met je andere hand met het potlood rond de vorm gaat zodat de enkel de vorm op je blad komt.

Iedereen klaar? Geef je voorwerp door aan de leerling rechts van jou en je ontvangt een nieuw van de leerling links van jou. Leg op een willekeurige plaats op je blad het nieuwe voorwerp en teken opnieuw over. Let wel, de vormen moeten elkaar ergens overlappen.

Dit doorschuiven doen we een 4 tal keer.

Nu staat er een lijnentekening op je blad. Zet je met je andere buur samen. Kies een van de twee tekeningen uit en probeer in het lijnenspel een machine te ontdekken. Dit doe je door met een stiftpen over de lijnen te gaan en daardoor een vorm te krijgen van iets wat op een machine zou kunnen lijken. Je mag kleine dingen toevoegen om er een geheel van te maken of om je ontwerp kracht bij te zetten.

Wat zou jullie machine kunnen doen als je ze aanzet? Geef je uitvinding ook een naam. Iedereen vertelt kort welke machine ze ontdekt hebben en wat het doet.

30min

OPDRACHT 5: VAKANTIE AAN DE LOPENDE BAND

In de voorstelling dromen de arbeiders plots van Hawaï. Weten jullie nog wat ze deden om dit uit te beelden? Welk voorwerpen gebruikte ze daarvoor? Welke bewegingen maakte ze? Waren er ook geluiden?

Aan jullie om je fantasie te gebruiken. Zet vooraan in de klas enkele banken naast elkaar en maak zo een “rollende” band waar de kinderen kunnen op staan.

Laat de leerlingen per twee gaan zitten.

Bedenk per duo een leuke activiteit die je op vakantie doet en die je goed kan uitbeelden. Zoek in de klas een voorwerp of verschillende voorwerpen die jullie kunnen helpen om het uitbeelden vorm te geven. Let op, jullie moeten niet zo maar uitbeelden maar op de “rollende” band van banken gaan staan. Gebruik jullie podium in al zijn glorie om jullie vakantieactiviteit vorm te geven.

Nog een kleine spelregel: jullie mogen niet praten. Klanken of geluiden maken mag wel.

Iedereen iets verzonnen? Laat 1 duo op de lopende band klimmen om hun activiteit uit te beelden. Kan de rest van de klas raden wat ze willen vertellen?

www.speelmanzw.be

Stuur een mailtje naar dagmar@speelmanzw.be en laat ons weten wat je van de voorstelling vond